

موشک‌ها بر فراز اربیل: چگونه باید به خشونت شبه‌نظامیان عراقی پاسخ داد

به قلم [مایکل نایتز \(/fa/experts/maykl-naytz-0/\)](#)

۹ مارس ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/rockets-over-erbil-how-respond-iraqi-militia-outrage

العربية (/ar/policy-analysis/alswarykh-tsqt-ly-arbyl-kyfyt-alrd-ly-ghdb-almlyshyat-alraqyt/)

درباره نویسنده

[مایکل نایتز \(/fa/experts/maykl-naytz-0/\)](#)

مایکل نایتز یکی از همکاران ارشد انستیتو واشنگتن و متخصص امور نظامی و امنیتی عراق، ایران، یمن و کشورهای عربی خلیج است.

دکتر نایتز بارها عراق، یمن و کشورهای خلیج فارس سفر کرده و به طور منظم در خصوص سیاست‌گذاری‌های دولت ایالات متحده، کمیته‌های کنگره و افسران نظامی آمریکا در امور امنیتی منطقه.

تحلیل کوتاه

شبه نظامیان مورد حمایت ایران گام بی‌سابقه‌ای در پرتاب موشک به یکی از شهرهای بزرگ عراق و پایگاه ایالات متحده در کردستان عراق برداشته‌اند و دولت بایدن باید به سرعت فرمول مناسبی برای جلوگیری از تکرار این حوادث پیدا کند

در ۱۵ فوریه شهر اربیل (مرکز اقلیم کردستان عراق) هدف حمله موشکی سنگینی قرار گرفت که به کشته شدن یک پیمانکار نیروهای ائتلافی آمریکا در فرودگاه اربیل و زخمی شدن پنج نفر دیگر از نیروهای ائتلافی (از جمله یک سرباز آمریکایی) و حداقل سه غیرنظامی محلی انجامید. از احتمالاً بیست‌وهشت موشک شلیک شده بیش از دوازده فروند در مناطق پرجمعیت این شهر فرود آمده که حمله‌ای بی‌پروا و در نوع خود بی‌سابقه به یک منطقه پرجمعیت غیرنظامی حساب می‌شود.

به رغم اینکه نیروهای شبه‌نظامی تحت حمایت ایران تلاش می‌کنند برای گل‌آلود کردن آب مسئولیت حمله را به گردن گروه‌های صوری بیندازند ولی الگوهای تبلیغاتی‌شان در مورد حملات قبلی نشان می‌دهد که احتمالاً عامل این حمله بوده‌اند. اکنون دولت بایدن وظیفه‌ای دشوار برای طراحی یک پاسخ سنجیده اما قاطع دارد و باید در مورد مشخص کردن مسئول این حملات و جلوگیری از انجام حمله آینده به نیروهای آمریکایی و متحدان آن تصمیمات اساسی بگیرد.

حمله موشکی اربیل

ساعت ۱۵:۲۱ (به وقت اربیل) رگباری از راکت‌های ۱۰۷ میلیمتری از یک خودروی پرتاب مبدل (تغییرشکل یافته) شلیک شد که بیرون یک بازار محصولات کشاورزی در پنج مایلی جنوب غربی اربیل مستقر شده بود. به نظر می‌رسد این وسیله نقلیه از مسیر زمین‌های کشاورزی در عراق فدرال از دشت‌های «نینوا» به سمت غرب یا از منطقه «سرگران» به سمت جنوب وارد کردستان عراق شده است. این خودرو به شکل مبتکرانه‌ای تغییرشکل یافته بود: بسیاری از کامیون‌های محصولات کشاورزی برای آوردن مواد غذایی از عراق فدرال وارد اربیل می‌شوند و پرتابه موشکی در این کامیون زیر بار مخفی شده بود. این دومین حمله در سال‌های اخیر به اربیل است. نخستین حمله در سی‌ام سپتامبر ۲۰۲۰ با پرتاب موشک‌های دوربرد به نزدیکی فرودگاه اربیل صورت گرفت که محل پرتاب آنها خارج از اقلیم کردستان در

منطقه «برطله» در شرق موصل بود که تحت کنترل شبه نظامیان عراقی قرار دارد.

رادار نیروهای ائتلافی توانست ۱۴ موشک را ردیابی کند که به سمت شمال غربی شهر اربیل و پایگاه نیروهای ائتلافی و فرودگاه شلیک شد هرچند ممکن است شمار آن ۲۴ موشک بوده باشد. هیچ نوع سامانه دفاع هوایی فعال نشد احتمالاً به این خاطر که از برخورد تصادفی ضدهوایی‌ها با ساختمان‌های بلند مسکونی پرهیز شود. دو موشک به فرودگاه اربیل اصابت کرد که به کشته شدن یک پیمانکار خارجی غیرآمریکایی و زخمی شدن پنج نفر دیگر به علاوه یک سرباز آمریکایی منجر شد. بر اثر اصابت یازده موشک به شهر اربیل حداقل سه غیرنظامی محلی نیز زخمی شدند که با توجه به خیابان‌های شلوغ اربیل این رقم به نحو معجزه‌آسایی کوچک است. کنسولگری چین نیز مورد اصابت موشک قرار گرفت و موشک‌های دیگر در نزدیکی کنسولگری دولت خودگردان فلسطین فرود آمد. اگر یکی از آن‌ها به برج‌های مسکونی اربیل اصابت می‌کرد احتمالاً تعداد کشته‌ها بیش از صدها نفر می‌بود.

حمله را کدام گروه انجام داد

یازده دقیقه بعد از نیمه شب (به وقت اربیل) گروه موسوم به «سرایا اولیاء‌الدم» (متولیان خون) مسئولیت این حمله را به عهده گرفت. این گروه هر از گاهی مسئولیت برخی حملات را به عهده می‌گیرد: اخیراً این گروه ادعا کرد که انفجار یک وسیله نقلیه پیمانکاری متعلق به نیروهای ائتلافی در جنوب عراق در ۲۵ ژانویه ۲۰۲۱ با بمب کنارجاده‌ای کار آنها بوده است. این گروه فقط یک برند رسانه‌ای است - یک لوگو یک کانال تلگرامی و چند توئیٹ از همه مهم‌تر (۱ توالی زمانی پوشش رسانه‌ای این حمله و (۲) ارتباط قابل اثبات آن به حداقل یک گروه شبه نظامی تحت حمایت ایران با نام «عصائب اهل‌الحق» است که سوم ژانویه ۲۰۲۰ از طرف آمریکا به عنوان یک سازمان تروریستی خارجی شناسایی شده است.

حمله اربیل در پایان روزی اتفاق افتاد که برند رسانه‌ای دیگر «عصائب اهل‌الحق» به نام «اصحاب‌الکھف» ادعا کرد که با یک موشک دوربرد که روی کامیون سوار شده بود به یک پایگاه نظامی ترکیه در شمال عراق حمله کرده است. این اقدام بازتاب‌دهنده انتقادات اخیر شبه نظامیان عراقی از عملیات ارتش ترکیه برای محدودکردن تحرکات حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) در مناطق اقلیم کردستان و سنجار است. شبه نظامیان تحت حمایت ایران مانند «عصائب اهل‌الحق» از این فرصت استفاده کردند تا در نقش «مدافع عراق» در برابر ترکیه ظاهر شوند. به انتقاد از رهبری اقلیم کردستان پردازند و به تش‌های موجود در اقلیم پیرامون مسائلی چون «پ.ک.ک» ترکیه و سیاست‌های احزاب کرد عراقی دامن زنند.

اصحاب‌الکھف ۱۴ دقیقه قبل از شروع حمله موشکی به صورت آنلاین به انتقاد از رهبران اقلیم کردستان پرداخت و در ساعت ۲۱:۰۶ حمله را گزارش کرد. ظاهراً همین موضوع اساس انتساب حمله اربیل به این گروه بوده و به مخاطبان شبه‌نظامی داخلی این پیام را ارسال می‌کند که «عصائب اهل‌الحق» در آستانه اقدام علیه اقلیم کردستان است. ساعت ۲۱:۳۸ یعنی ۲۳ دقیقه پس از حمله نخستین تصاویر تبلیغاتی این حمله در کانال «صابرین» (رسانه منسوب به «عصائب اهل‌الحق») منتشر شد و پس از آن شبکه‌های اصلی این گروه آن را پوشش دادند. وقتی «سرایا اولیاء‌الدم» مسئولیت حمله را به عهده گرفت هیچ گروه دیگری این ادعا را انکار نکرد و یا مسئولیت حمله را خود به عهده نگرفت و این واقعیت نشان می‌دهد که بین سایر گروه‌های شبه نظامی تحت حمایت ایران (مانند کتائب حزب‌الله) بر سر این موضوع اختلافی نیست و مسئولیت کامل این واقعه به عهده «عصائب اهل‌الحق» است.

توجهات و جزئیات این حمله حاوی سرخ‌های قابل توجهی در مورد انگیزه آن است. این حمله به غلط حمله به پایگاه هوایی حریر در ۳۰ مایلی شمال شرقی اربیل اعلام شد. این پایگاه که نیروهای ویژه آمریکایی در آن مستقرند ۲۵ مایل دورتر از برد موشک‌های شلیک‌شده است. احتمالاً بیانیه «سرایا اولیاء‌الدم» مبنی بر اینکه «هیچ جای امنی برای نیروهای آمریکایی در کردستان وجود ندارد» برای خوشامد ایران منتشر شده و طنین توجهات مربوط به حملات موشکی ضدآمریکایی قبلی در سپتامبر ۲۰۲۰ را دارد. این بیانیه همچنین به نادرست هرگونه آسیب اربیل را به سامانه‌های پدافند ضد موشکی ایالات متحده منسوب می‌کند در حالی که این سامانه‌ها فعال نشده بود. به هر حال این ادعا نشان می‌دهد که شبه‌نظامیان عراقی مایل اند خود را از این موضوع که بی‌پروا جان شهروندان را به خطر می‌اندازند دور نشان دهند.

در مجموع به نظر می‌رسد که این حمله تلاش دیگری از طرف «عصائب اهل‌الحق» برای نشان دادن موقعیت خود به عنوان نیروی اصلی جبهه مقاومت در رقابت با گروه‌های دیگر است. گروه‌هایی مانند کتائب حزب‌الله (که احتمالاً دچار تفرقه‌های داخلی است و بیشتر بر روی اقدامات غیرنظامی متمرکز شده) و حرکت حزب‌الله‌النجبا (که سعی در افزایش موقعیت و اعتبار خود نزد ایران دارد). «عصائب اهل‌الحق» نشان داده که اشتباهی سیری‌ناپذیری برای حمله به نیروهای ایالات متحده دارد که با خطر جدی کشته شدن آمریکایی‌ها همراه است.

پیامدها برای سیاست‌گذاری آمریکا

اطلاعات امنیتی و طبقه‌بندی شده آمریکا معمولاً می‌تواند به سرعت میزان دخالت ایران را تشخیص دهد و دولت بایدن را از نقش تهران در این واقعه مطلع سازد. چه ایران خواسته باشد این توانایی آمریکا را محک بزند یا نه نتیجه یکسان است: دولت بایدن اکنون باید یا

پاسخی محکم و بازدارنده طراحی کند و یا شاهد از دست رفتن زود هنگام اعتبارش نزد متحدان منطقه‌ای خود باشد. دولت آمریکا در عراق با مخمصه‌ای ظریف مواجه است. کشوری که از مدت‌ها پیش محل احتمالی برای محک زدن دولت بایدن در آغاز کار

می‌شد. دولت بایدن می‌خواهد از حملات علیه افراد آمریکایی و متحدان آمریکا در منطقه جلوگیری کند و همزمان رویکردی متفاوت از

دولت ترامپ اتخاذ کند که مکرراً به تهدیدهای نظامی و انتقام‌جویی‌های گاه‌به‌گاه مهلک و اعمال تحریم‌های جدید متوسل می‌شد. چنین اهدافی انتظارات از دولت جدید را بالا می‌برد و یقیناً خلاقیت و ابتکار عمل آن را محک خواهد زد.

اولویت نخست دولت بایدن باید رصد دقیق‌تر اقدامات شبه نظامیان تحت حمایت ایران باشد تا بتواند شواهد مستدلی در مورد منشأ حملاتی از نوع حمله موشکی اربیل فراهم کند و آنها را در دسترس عموم قرار دهد. آمریکا می‌تواند از توانمندی اطلاعاتی خود در داخل و تحلیل پژوهشگران و تحلیلگران آزاد برای شناسایی ارتباط گروه‌های صوری تبلیغاتی مانند «سرایا اولیاء‌الدم» و «اصحاب الکهف» به جریان‌های عمده تروریستی و شبه نظامی مانند «عصائب اهل الحق» استفاده کند.

دولت آمریکا باید این ارتباطات را با همکاری سایر کشورهای ائتلافی عراق کردها و شاید حتی شورای امنیت سازمان ملل به طور علنی افشا کند. این نوع روشنگری نه تنها به شبه نظامیان عراقی اعلام می‌کند که ایالات متحده فعالیت آنها را زیر نظر دارد و می‌داند کجا باید به مقابله به مثل بپردازد که به این نیروها هشدار هم می‌دهد تا مراقب اقدامات خود باشند. دولت آمریکا باید حداقل حساب‌های کاربری قیس الخزعلی رهبر گروه «عصائب اهل الحق» را که از طرف آمریکا تروریست شناخته شده در شبکه‌های اجتماعی مستقر در آمریکا ببندد از جمله حساب توئیترش که هنوز هم فعال است.

اولویت بعدی دولت آمریکا باید ارسال این پیام باشد که ایران را غیرمستقیم در قبال وقایعی چون حمله موشکی اربیل مسئول می‌داند. واشنگتن باید تهران را به طور خصوصی به پاسخگویی وادارد چه سپاه پاسداران دستور حملات اربیل را صادر کرده باشد چه نقشه حمله را طرح‌ریزی کرده و زمان اجرای آن را به عهده «عصائب اهل الحق» گذاشته باشد و چه این احتمال که توان مهار حملات گروه‌هایی مانند «عصائب اهل الحق» را کم‌وبیش داشته (و از آن برای توقف حمله استفاده نکرده) باشد. نکته اینجاست که ایران می‌تواند چنین گروه‌هایی را مهار کند. دولت بایدن باید به طور خصوصی به ایران اعلام کند که لغو تحریم‌ها و انجام مذاکرات مشروط به متوقف ساختن اقدامات خصمانه شبه‌نظامیان تحت حمایتش است - از جمله حملات پهنای کتائب حزب‌الله به ریاض موشک‌باران شهرهای بزرگ توسط «عصائب اهل الحق» تلاش حوثی‌ها برای کشتن کل اعضای کابینه یمن و تصرف مرکز اصلی انرژی یمن. ایران می‌تواند و باید برای نشان دادن حسن نیتش قبل از انجام مذاکرات مجدد با آمریکا این شبه‌نظامیان را که خود مسلح کرده و پروبال داده مهار کند.

مایکل نایتز هموند برنستاین در انستیتو واشنگتن فعالیت‌های شبه نظامیان تحت حمایت ایران در عراق و یمن را رصد می‌کند ❖

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲ | ۱۱

Farzin Nadimi

(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

BRIEF ANALYSIS

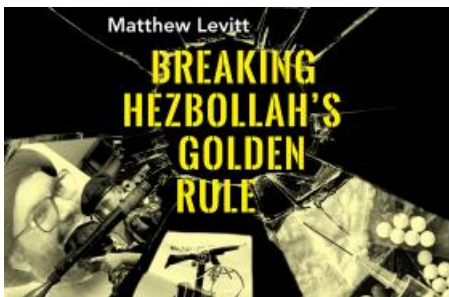
Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریہ ۲۰۲۲ | ۱۱

Simon Henderson

[\(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism\)](#)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوریہ ۲۰۲۲ | ۹

Matthew Levitt

[\(/policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule\)](#)

TOPICS

[\(fa/policy-analysis/syast-kharjy-ayran/\)](#) سیاست خارجی ایران

[\(fa/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/\)](#) عرب و اسلام سیاسی

[\(fa/policy-analysis/trwrysm/\)](#) تروریسم

[\(fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/\)](#) نظامی و امنیتی

[\(fa/policy-analysis/syast-amryka/\)](#) سیاست آمریکا

REGIONS & COUNTRIES

[\(fa/policy-analysis/raq/\)](#) عراق

[\(fa/policy-analysis/ayran/\)](#) ایران